

אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שִׁפִּיר קֶאֱמַרְתָּ. אֲזָלוּ בִּתְרִיהָ דְר' אַבָּא, אָמְרִי לִיהּ הָאִי מְלָה, אָמַר לְהוּ, שִׁפִּירָא הִיא, וַיִּקְרָא דָא מְסִייעָא לָן. דְּכַתִּיב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, בְּכָל־לַיְלָא וְלֹא נֶאֱמַר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, דְּמִשְׁמַע (על) אֵלִיךְ אֲמַצְעִיִּים דְּעַבְד, דְּאִפִּיקוּ כָּל מַה דְּאִתְּפַקְדוּ, וְהָא טַב. וּבְגִינִיהּ פְּתִיב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לְהִיוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוּם, וּבְאוֹתוֹ הַדְרָךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשֶׁלֹּא יִשְׁתַּנּוּ מִדְרָךְ זו לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, לְשִׁלְשָׁה קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֵלוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנָא לָן, דְּכַתִּיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שָׁמַיִם. הָאָרֶץ מְנָא לָן, דְּכַתִּיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִבְשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנָא לָן, דְּכַתִּיב וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלָמָּה, לְעֵשׂוֹת בְּהֵם כָּל מְלֹאכְתּוֹ. וְיָמָּה שִׁיַּצָּא מֵהֶם, הַנִּיחּוּ לְאָדָם, לְקְרוֹא לְהֵם שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מַה שֶׁהוֹצִיאוּ

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן קָרָא לְהֵם שְׁמוֹת, שְׁנֵאמַר וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה. פְּרָשָׁתָא ג'. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינּוּ. רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (שה"ש ד טז) עוֹרֵי צְפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גַנְי יִזְלוּ בְּשִׁמְיּוֹ יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכְל פְּרִי מִגְדֵּיּוֹ. רַבִּי אַבְהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו, וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָה טְהוֹרָה, לְדַעַת וּלְהַפִּיר לְבוֹרָאוֹ, וְלְהַסְתַּפֵּל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, לְשִׁלְשָׁה קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֵלוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנִין לְנוּ? שְׁכַתּוּב (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שָׁמַיִם. הָאָרֶץ מְנִין לְנוּ? שְׁכַתּוּב (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִבְשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנִין לְנוּ? שְׁכַתּוּב (שם) וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלָמָּה? לְעֵשׂוֹת בְּהֵם כָּל מְלֹאכְתּוֹ.

וְיָמָּה שִׁיַּצָּא מֵהֶם הַנִּיחּוּ לְאָדָם לְקְרוֹא לְהֵם שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מַה שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן קָרָא לְהֵם שְׁמוֹת, שְׁנֵאמַר (שם) וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פְּרָשָׁה ג'. (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינּוּ. רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (שירד) עוֹרֵי צְפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גַנְי יִזְלוּ בְּשִׁמְיּוֹ יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכְל פְּרִי מִגְדֵּיּוֹ. רַבִּי אַבְהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָה טְהוֹרָה לְדַעַת וּלְהַפִּיר לְבוֹרָאוֹ, וְלְהַסְתַּפֵּל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

נִשְׁמָה טְהוֹרָה לְדַעַת וּלְהַפִּיר לְבוֹרָאוֹ, וְלְהַסְתַּפֵּל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מְזֶרַח מְנַשְּׁבַת מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מְאוּצָר הַחֲמֻדָּה הַהוּא. שְׁשָׁנִינוּ, אוֹצֵר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי הַמְּזֶרַח וְחֲמֻדָּה שְׁמוֹ, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת שֶׁל רְפוּאָה לְעוֹלָם.

וְהֵינּוּ שְׁשָׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (שְׁאֵמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מִהוּ) מֵה שְׁפָתוֹב בְּקָר לֹא עֲבוֹת, כְּשֶׁהוּא בְּקָר, מִי שֵׁישׁ לוֹ מַחְלוֹת וְחֲלִיִּים, אֵינּוּ נִלְפָד בְּעֲבוֹת.

וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מְלֶאֶךְ מְמוּנָה מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁבָאָה מִמְּזֶרַח, וּמִכְאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמוּנָה לְצַד מְזֶרַח. וְאָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא מִכְאֵל, שְׁפָתוֹב בּוֹ הִנֵּה מְלֶאכִי יֵלֵךְ לְפָנָיִךְ. בְּהַשְּׁגָחָה תִּמְצָא, מִכְאֵל - מְלֶאכִי, וְזֵהוּ שְׁאֵמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁהָ הִנֵּה מְלֶאכִי יֵלֵךְ לְפָנָיִךְ, כְּלוֹמֵר, הִנֵּה מִכְאֵל יֵלֵךְ לְפָנָיִךְ.

וְשָׁנִינוּ, כְּשֶׁרוּחַ מְזֶרַח מֵתְעוֹרֵר לְצֵאת לְעוֹלָם, מִי שֶׁהוּלֵךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּכְנֹס רוּחוֹ לְעֵנָן הַזֶּה, כָּל בְּרָכָה שְׁמִכְרָכִים אוֹתוֹ, מֵתְקַיֶּמֶת בְּשַׁעַר הַהַיָּא, וַיְהִיָּה שְׁמַח כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

רוּחַ מְעַרֵב מְנַשְּׁבַת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלְּיָלָה, עַד הַלְּיָלָה, וְיוֹצְאִים עִמָּהּ מְאוּצָר מְעִין אַרְבַּע מְאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת לְהַפְרִיחַ עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת וַיְבַלְיִם. וְלִמְדֵנוּ, מְלֶאֶךְ מְמוּנָה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלְּיָלָה, וּרְפָאֵל שְׁמוֹ, וְהוּא מְמוּנָה לְצַד מְעַרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פָּזִי, אִם כֵּן, קָשְׁיָא יֵשׁ כָּאֵן, שְׁהָרֵי שְׁנִינוּ, הַמְּלֶאֶךְ הַמְּמוּנָה עַל הַרְפוּאָה

וְתֵאנָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מְזֶרַח מְנַשְּׁבַת מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם. וְנִפְקֵי עִמָּיהָ מִהֵהוּא אוֹצֵר הַחֲמֻדָּה. דִּתְנִן, אוֹצֵר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי מְזֶרַח, וְחֲמֻדָּה שְׁמוֹ. וְיֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת דְּאֶסְוֹתָא לְעֵלְמָא.

וְהֵינּוּ דִּתְנִן בְּמִתְנִיתָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מֵאֵ) דְּכִתִּיב, (ש"ב כג ד) בְּקָר לֹא עֲבוֹת, כְּלוֹמֵר כְּשֶׁהוּא בְּקָר, מֵאֵן דְּאִית לִיה מְרַעִין וְחֲלִיִּים, אֵינּוּ נִלְפָד בְּעֲבוֹת.

וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מְלֶאֶךְ מְמוּנָה, מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם, בְּהֵהוּא רוּחָא דְּאֵתִי מִמְּזֶרַח, וּמִכְאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמוּנָה לְצַד מְזֶרַח. וְאָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הוּא מִכְאֵל, דְּכִתִּיב בֵּיה (שְׁמוֹת ל"ב ל"ד) הִנֵּה מְלֶאכִי יֵלֵךְ לְפָנָיִךְ. בְּאֶשְׁגָּחוֹתָא תִּשְׁבַּח, מִכְאֵל מְלֶאכִי. וְדָא הוּא דְּאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁהָ, הִנֵּה מְלֶאכִי יֵלֵךְ לְפָנָיִךְ. כְּלוֹמֵר, הִנֵּה מִכְאֵל יֵלֵךְ לְפָנָיִךְ.

וְתֵאנָא, כְּשֶׁרוּחַ מְזֶרַח מֵתְעוֹרֵר לְצֵאת לְעוֹלָם, מֵאֵן דְּאֵזִיל בְּאוֹרְחָא, וַיִּכְוִין רוּחִיהָ לְהֵאֵי עֲנִינָא. כָּל בְּרַפְתָּא דְּבִרְכִין (דף י"ב ע"ב) לִיה, מֵתְקַיֶּמָא בְּהֵיָא שְׁעֵתָא. וַיְהִיָּה חֲדֵי כָּל הַהוּא יוֹמָא.

רוּחַ מְעַרֵב, מְנַשְּׁבַת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלְּיָלָה, וְנִפְקֵי עִמָּיהָ מְאוּצָר מְעִין, אַרְבַּע מְאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת, לְאַפְרָחָא עֲשָׂבִים וְאֵילָנִים וַיְבַלְיִם. וְתֵאנָא, מְלֶאֶךְ מְמוּנָה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלְּיָלָה, וּרְפָאֵל שְׁמִיהָ, וְהוּא מְמוּנָה לְצַד מְעַרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פָּזִי, אִם כֵּן קוֹשְׁיָא אִיכָא חָכָא, דְּהָא תְּנִינָן מְלֶאֶךְ הַמְּמוּנָה עַל הַרְפוּאָה, רְפָאֵל שְׁמוֹ, וְאִמְרַת

וְאִמְרַת

רפאל שמו, ואמרת שהרפואה  
באה ממזרח, ומיכאל הממנה  
עליה?

בא תשמע, אמר רבן יוחנן בן  
זכאי, כל מעשי הקדוש ברוך הוא  
לבני אדם כדי שיפירו אותו  
שהוא מכה והוא מרפא, ולא  
ישימו אנשים לבם למלאך ולא  
לגדול, ומשום כך מחליף עינים  
וזמנים, שלא יאמרו מלאך פלוני  
עשה לו את זה, אלא הכל בידו.  
ולפיכך מחליף רוחות, עד  
שיתפללו לפניו וישובו, ואז  
יפקד את הרפואה לשרות עליו,  
ואתו מלאך שנפקד על הרפואה,  
עושה מה שנצטווה מרצון  
אדוניו.

וכא ראה את רחמנותו של  
הקדוש ברוך הוא, שלא מכה את  
האדם עד שיעלה את מעשיו  
במשקל בבית הדין שלמעלה,  
והוא שהתמנה על הדין, הוא  
מיכאל. ורחמנותו של הקדוש  
ברוך הוא, שאף על גב שבגללו  
מגיע לו דין בידו בדין, מגיע לו  
רוח של רפואה בכל יום, עד  
שיכשיר אדם את מעשיו וישוב  
מהם לפני רבונו, ואז משדר לו  
רפואה על ידי אותו השליח  
שממנה עליו.

רוח דרום מנשבת מראשית  
הלילה עד חצי הלילה, ויוצאים  
עמה מאוצר החמדה ההוא  
מאתים ושבעים וחמש רוחות,  
לדשן את הארץ ולחמם את הקר,  
ומלאך ממנה עליו, ואוריאל  
שמו, והוא ממנה לצד דרום  
ברוח ההיא, ואותה רוח כבדה  
על החולים ודוחקים בו, והוא  
טוב לעולם. ולמדנו, באותו זמן  
דנים את הרשעים באש הגיהנם,  
וכל העולים שוכבים והזנים  
בשנה, ואין מי שמתפלל עליהם.

דאסוותא אתי ממזרח, ומיכאל ממונה עליו.  
תא שמע, אמר רבן יוחנן בן זכאי, כל  
עובדוהי דקודשא בריך הוא גבי בני  
נשא, מטול דישתמודעון ליה, דהוא מחי,  
והוא מסי, ולא ישוין בני נשא לבייהו  
למלאכא, ולא לרבבנא. ובגין כך מחליף  
עידין וזמנין, דלא יימרון מלאכא פלוני עבד  
ליה האי, אלא כולא בידיה.

ולפיכך מחליף רוחין, עד דיצלו קמיה,  
ויתובון. וכדין פקיד לאסוותא  
למשרי עלוהי, וההוא מלאכא דאתפקד על  
אסוותא, עביד מה דאתפקד, מרעותיה  
דמריה.

ותא חזי, רחמנותא דקודשא בריך הוא, דלא  
מחי לפר נש, עד דסלקי עובדוהי  
במתקלא בבי דינא דלעילא, וההוא דאתמני  
על דינא הוא מיכאל. ורחמנותא דקודשא  
ברוך הוא, דאף על גב דבגיניה מטא ליה  
דינא בידיה, בדינא. ממטי ליה רוחא  
דאסוותא בכל יומא, עד דיכשר אינש  
עובדוהי, ויתוב מנייהו קמי מאריה, וכדין  
משדר ליה אסוותא על ידוהי דההוא שליחא  
דממנא עלוהי.

רוח דרום מנשבת מרישא דליליא עד פלגות  
ליליא, ונפקו עמיה מההוא אוצר  
החמדה, מאתן ושבעין וחמש רוחין, לדשנא  
ארעא, ולחממא קרירותא. ומלאך ממונה  
עליו, ואוריאל שמייה, והוא ממונה לצד  
דרום, בההוא רוחא. וההוא רוחא כבדא על  
בני מרעין, ודחקין ביה, והוא טב לעלמא.  
ותאנא, בההוא זמנא דיינין לחייבא בנורא  
דגיהנם, וכל עלמא שכבין, והזנים בשינתא,  
ולית מאן דמצלי עליהון.